

ज्योत्स्ना० णः वा । २७ उत्तमायां स्त्रीगव्याम् अमरः ।
नैचित्य लि० निचिते भवः नादित्वात् ण्यः । निचितदेशभवे
नैचुल न० निचुलस्येदमण् फलस्य घृथक्प्रयोगे अणो न
लप् । १ निचुलसम्बन्धिनि इज्ज्वलफलादौ “पिप्पली
सर्षपाश्चैव नागरं नैचुलं फलम्” सुश्रुतः । निचुलसब्द-
स्यैव फलपरत्वे तु लुप् निचुलमित्येव न० ।

नैतोश पुंस्त्री नितोशयतीति नितोशतिर्बध्कर्म निघट्टः ।
ततः अच् नितोशः हिंसकः तस्यापत्यम् अण् । हन्तु-
रपत्ये “नैतोशेव तुफरी पर्फरीका” ष्ठ० १०१०६ । ६
नैत्य लि० नित्ये दीयते नित्य+व्युटा० अण् । १ नित्ये दीय-
माने । नित्यं विहितः अण् स्वार्थे अण् वा । नि-
त्यविहिते कर्मणि । २ नित्ये कर्मणि च । ततः स्वार्थे
क । नैत्यक तत्रार्थे “अपरां समीपे नियतो नैत्यकं
विधिमास्थितः” “वेदोपाकरणे चैव स्वाध्याये चैव
नैत्यके” “नैत्यके नाख्यनध्यायः” इति च मनुः ।

नैत्यशब्दिक लि० नित्यं शब्दमाह माशब्दा० ठक् । नित्यश-
ब्दादिनि शब्दं नित्यतया यो वदति सीमांसकस्तस्मिन् ।
नैत्यिक लि० नित्यं विहितः ठक् । नित्यविहिते “सन्ध्यां प्रश्न
महायज्ञान् नैत्यिकं स्मृतिकर्म च” मनुः ।

नैदाघ लि० निदाघस्येदम् वेदे शेषिकोऽण् । निदाघसम्ब-
न्धिनि “जघन्ये नैदाघे समिवैव कोपयति” शत०
ब्रा० १॥३१॥६ षोके तु निदाघस्यर्जुनाचित्वेन “काबाट्
ठञ्” पा० ठञ् । नैदाघिक यीश्वरसम्बन्धिनि लि० ।

नैदान लि० निदानं कारणं वेत्ति अण् । कारणवेत्तरि “स्वात
आसन्नासंयोगेनेति नैदानाः” निरु० ६ । ८

नैदानिक लि० निदानं रोगकारणं वेत्ति तत्प्रतिपादकं
अन्वयमधीते वा ठक् । १ रोगनिदानाभिधे २ तत्प्रतिपाद-
कपन्थाध्येतरि च “यथाहर्नैदानिकाः” मञ्जिनाथः ।

नैदेशिक लि० निदेशं करोति ठक् । १ किङ्करे दासे “नैदे-
शिकैर्यस्य वशे जनोऽयम्” भाग० ६२१२

नैधन न० निधनमेव स्वार्थे अण् । १ निधने मरणे २ लम्बाने
अथवा अटमस्थाने च “गृह्णैर्दायकेन्द्रनैधनमृद्धैः पा-
पैस्त्रिविधयोगैः” इ० सं० ८८८८०० ।

नैधान लि० निधानेन निर्दष्टं सङ्कलनं अण् । निधानसंघे
नैधेय पुंस्त्री निधेरपत्यादि० बाङ्गा० ठक् । १ निधेरपत्ये तस्येदं
ठक् । २ तत्सम्बन्धिनि लि० ।

नैध्रुव पु० निध्रुवगोत्रप्रवरर्हिमेदे “निध्रुवाणां काश्यपावत्पार
नैध्रुवेति” आश्र० त्रौ० ६ । १४ । ६

नैध्रुवि पु० समस्तयजुर्वेदाध्यापकपरम्परास्ये काश्यपे ऋषिमेदे
“काश्यपाश्चैध्रुवेः काश्यपो नैध्रुविः” शत० ब्रा० १४ । ६ । १२

नैप लि० नीपस्य विकारः रजतादि० अण् । नीपविकारे
नैपात्य न० निपातस्य भावः ब्राह्मणा० अण् । निपातस्य भावे
नैपाल पु० नेपाळे भवः तस्येदम् वा अण् । १ नेपालभवे

निम्बे राजनि० । २ नवमल्लिकायां स्त्री टाप् । ३ मनःशि-
खायां ४ शेफालिकायां स्त्री सेदि० ५ नील्यां स्त्री डीप्
शब्दर० ६ नेपालदेशभवे ७ तत्सम्बन्धिनि च लि० स्त्रियां डीप्
नैपालिक न० नेपाळे भगः वा० ठक् । तान्ने राजनि० ।

नैपुण न० निपुणस्य भावः युवा० अण् । निपुणत्वे “अधम-
समवरिष्ठान्मकन्देन्द्रादिसंख्ये शशिनि विनयवित्तज्ञानधी
नैपुणानाम्” ज्योति० त० । “प्रकटान्यपि नैपुणं महत् पर
वाङ्मयानि चिराय गोपितम्” माघः ।

नैपुण्य न० निपुणस्य भावः कर्म वा ब्राह्मणा० अण् । १ नि-
पुणत्वे २ निपुणकर्मणि च । “धर्मेनैपुण्यकामानां प्रति-
गम्ये च सर्वदा” मनुः । [समीपादौ ।

नैवडक लि० निवडसादूरदेशादि वराहा० कक् । निवड-
नैभृत्य न० निभृतस्य भावः ब्राह्मणा० अण् । निभृतत्वे
अपाञ्चल्ये “धृत्या च पुरुषस्यात्रो नैभृतेन च पा-
ण्डवः । अन्तर्यं वदान्यं च स्त्रीमान् सत्यपराक्रमः”
भा० उ० १२०० । [सादूरदेशादौ ।

नैमग्नक लि० निमग्न+चतुरर्थ्यां वराहा० कक् । निमग्न-
नैमित्त लि० निमित्ते भवः निमित्तस्य यजुनशास्त्रस्य व्यत-
स्थानो यन्त्रो वा ऋगयनादि० अण् । १ निमित्तभवे
२ यजुनरूपनिमित्तस्य चकयन्व्याख्याने च ।

नैमित्तिक लि० निमित्तं वेत्ति तत्प्रतिपादकपन्थमधीते वा
अकृथा० ठक् । १ निमित्ताभिधे २ निमित्तरूपयजुनशास्त्रा-
ध्येतरि च । निमित्तादागतः ठक् । २ निमित्तमात्रमाश्रित्य
कर्तव्ये कर्मणि तच्च पुत्रजन्माश्रित्य विहितं जातेष्व्यादि
ग्रहणादिनिमित्तमाश्रित्य स्थानादि च “नित्यं नैमि-
त्तिकं काश्यं त्रिविधं ज्ञानमिष्यते” ति० त० “नैमित्ति-
कत्वं तु निमित्तनिचयवदधिकारिकर्तव्यत्वम्” आर्ताः ।
“यस्तु पापोपशान्त्यै च दीयते विदुषां करे । नैमित्तिकं
तदुद्दिष्टं दानं सङ्गिरतुष्टितम्” इति गरुडपु० “निमि-
त्तमात्रमाश्रित्य यो धर्मः सम्प्रवर्तते । नैमित्तिकः स वि-
शेषः प्रायश्चित्तविधिरथा” । चण्डावशवपूयादि स्मृद्वा
ज्ञातां रजस्तृणाम् । ज्ञानार्हस्तु यदा स्नाति ज्ञानं
नैमित्तिकं तु तव । “नैमित्तिकानि कास्यानि निघटन्ति